

Brothers Grimm: First Croatian Translations

We present in this issue of *Libri & Liberi* the facsimiles of some of the earliest translations and adaptations of fairy tales and other kinds of tales by the Brothers Grimm to mark the two-hundredth anniversary of the first volume of *Kinder- und Hausmärchen* [Children and Household Tales]. The first recorded appearance of such a tale, “Frkljevački muzikaši” [The Musicians of Frkljevci], where Frkljevci is the name of a small Croatian village, is a free translation of “Die Bremer Stadtmusikanten” [The Bremen Town Musicians], published in the children’s literary magazine *Smilje* [Immortelle] in 1876. The second set of facsimiles presents “Priča o kozličih” [The Tale of Kids], an adaptation based on “Der Wolf und die sieben Geißlein” [The Wolf and the Seven Young Kids]. It was originally published in 1877, alongside another translation of “The Town Musicians of Bremen”, in the second volume of *Djetinji vrtić* [The Children’s Garden] by Ljudevit Tomić, the oldest Croatian book of stories which included translations or rather adaptations from the Brothers Grimm collection. These are accompanied by “Crvena kapica” [The Little Red Cap], i.e. “Rotkäppchen”, the well-known tale by the Brothers Grimm. It was adapted in accordance with the conventions of the children’s literature of the time, and published in *Smilje* in 1878. The next set of facsimiles shows “Bielka i Rumenka” [White and Ruddy], one of the earliest Croatian translations of the Grimms’ fairy tales and other tales published in a Croatian collection of folk tales for children, being an almost literal translation of the fairy tale “Schneeweißchen und Rosenrot” [Snow White and Rose Red], from the 1879 collection *Narodne pripoviedke* [Folk Stories], edited by Mijat Stojanović.

In accordance with the translation and reception practices of the time, as well as with notions of children’s literature, folk literature and popular literature, and with ideas of authorship, also in accordance with the laws on copyright valid at the time, all the listed translations and adaptations, including at least a hundred similar texts belonging to the body of Croatian children’s literature from the second half of the nineteenth century, were published in Croatian without any reference to the Brothers Grimm or to their collection. Non-attributed fairy tales and other tales by the Grimms continued to be published, and also after 1895, when the first clearly attributed translation, that of the fairy tale “Sedam gavrana” [The Seven Ravens], appeared in *Smilje*. This translation was largely true to the original, “Die sieben Raben”, and it was accompanied by a hint at its source, albeit very reserved and occurring right at the end: “po Grimmu” [after Grimm]. The facsimiles of this translation complete the section *Dusty Covers* in this issue. A wider overview of

the translations and adaptations of the fairy tales and other tales by the Grimms in Croatian children's literature, and of the contexts of their appearance, is given in the study "Authorities or Anonyms", also published here.

Braća Grimm: prvi hrvatski prijevodi

Povodom dvjestote godišnjice izlaska prvoga sveska zbirke *Kinder- und Hausmärchen* (Dječje i kućne bajke), u rubrici *Baština* odlučili smo objaviti faksimile nekoliko najranijih hrvatskih prijevoda i obrada bajka i priča braće Grimm. Uz najstariji od njih, „Frkljevački muzikaši“, stilski slobodan prijevod priče „Die Bremer Stadtmusikanten“ [Bremenski gradski svirači], objavljen u dječjem časopisu *Smilje* 1876., donosimo i „Priču o kozličih“, adaptaciju priče „Der Wolf und die sieben Geißlein“ [Vuk i sedam kozliča]. Ta je priča, zajedno s prijevodom „Bremenskih gradskih svirača“, objavljena 1877. u drugom svesku *Djetinjega vrtića* Ljudevita Tomića iz 1877., najstarije hrvatske knjige u koju su uvršteni i prijevodi, odnosno obrade iz zbirke Grimmovih. Tima smo pridružili još i „Crvenu kapicu“, prema uzusima tadašnje dječje književnosti priređenu obradu znamenite priče Grimmovih, „Rotkäppchen“ [Crvenkapica], objavljen u *Smilju* 1878. godine te, konačno, „Bielku i Rumenu“, jedan od najranijih hrvatskih prijevoda Grimmovih bajka i priča objavljen u nekoj od hrvatskih zbirki narodnih priča za djecu, a koji je gotovo doslovan prijevod bajke „Schneeweißchen und Rosenrot“ [Snjeguljica i Ružica] uvršten u zbirku *Narodne pripoviedke* (prir. Mijat Stojanović) iz 1879.

U skladu s tadašnjim prevoditeljskim i čitateljskim praksama te predodžbama o dječjoj, narodnoj i pučkoj književnosti, ali i s predodžbama o autoru i autorstvu, odnosno sukladno važećim zakonima o autorskim pravima, svi spomenuti prijevodi i obrade, kao i barem stotinu njima srodnih tekstova hrvatske dječje književnosti iz druge polovice devetnaestoga stoljeća, objavljeni su bez uputnice na braću Grimm ili njihovu zbirku. Neatribuirane bajke i priče braće Grimm u hrvatskom su se kontekstu nastavile objavljivati i nakon što je 1895. pod naslovom „Sedam gavrana“ tiskan pretežito vjeran hrvatski prijevod bajke „Die sieben Raben“, uz koji je, doduše, dosta sramežljivo na samom kraju navedeno da je nastao „po Grimmu“, a s kojim završavamo niz faksimila koje donosimo u ovom broju *Libri et Liberi*. Čitatelje zainteresirane za iscrpan pregled i kontekstualizaciju ovih i njima srodnih prijevoda i obrada bajka i priča braće Grimm u hrvatskoj dječjoj književnosti upućujem na članak „Velikani ili anonimci? Jacob i Wilhelm Grimm u hrvatskoj književnosti, politici i znanosti devetnaestoga stoljeća“ koji je također objavljen u ovom broju.

Marijana Hameršak

Original publications • Izvorni tekstovi¹

Kobali, Milan, pr. 1876. „Frkljevački muzikaši“ *Smilje: zabavno-poučni list sa slikami za mladež* 4 (11): 162-163.

Tomšić, Ljudevit, prir. 1877. „Priča o kozličih“. U *Djetinji vrtić: zabavne pripovjesti dobroj djeci. II*, 99-102. Zagreb: Mučnjak i Senfleben.

s.n. 1878. „Crvena kapica“. *Smilje: zabavno-poučni list sa slikami za mladež* 7 (2): 23-27.

Stojanović, Mijat, prir. 1879. „Bielka i Rumenska“. U *Narodne pripoviedke*, 92-100. Zagreb: Hrv. pedagogijsko-književni sbor.

Grimm [Jacob i Wilhelm]. 1895. „Sedam gavrana“. *Smilje: zabavno-poučni list sa slikami za mladež* 23 (9): 136-138.

¹ We are grateful to the Croatian School Museum in Zagreb for giving *Libri & Liberi* permission to publish the facsimiles of five stories from different publications in this issue.

Zahvaljujemo Hrvatskom školskom muzeju iz Zagreba na ustupanju prava na objavljivanje faksimila stranica iz navedenih publikacija u ovome broju časopisa *Libri & Liberi*.